

Andrzej Szpunar

Dęblin, st. 1, gm. Wietrzychowice,
woj. tarnowskie, AZP 99-64/1

Informator Archeologiczny : badania 31, 177-178

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DĄBROWA GÓRNICZA-Strzemieszyce, st. 2, gm. loco, woj. katowickie

- osada wczesnośredniowieczna
- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 do 29 sierpnia przez mgr Aleksandrę Rogaczewską.

Prace prowadzono w Dąbrowie Górniczej-Strzemieszycach Wielkich na posesji przy ul. Strzemieszyckiej 407. Przy wyborze miejsca kierowano się wynikami ubiegłorocznych prac ratowniczych prowadzonych z ramienia urzędu konserwatorskiego. W ich efekcie odkryto bruk kamienny, którego rozmiary, spoistość i kilkuwarstwowość w paniach centralnych zdawały się wskazywać na podłogę obiektu mieszkalnego. Powstało wówczas domniemanie, że natrafiono na ślady osadnicze wczesnośredniowiecznego przy starym szlaku solnym prowadzącym z kopalń podkrakowskich na Śląsk. Szlak ten przebiegał właśnie tą trasą pomiędzy pasmem Wzgórz Strzemieszyckich a rzeką Rakówką. Celem tegorocznych badań miało być rozeznanie sytuacji w bezpośrednim otoczeniu wspomnianego obiektu oraz odpowiedź na pytanie w jakim zasięgu występuje na stanowisku warstwa kulturowa.

Przebadano w sumie nieco ponad 1,5 ara powierzchni metodą większych (połówka ara - gdzie była taka możliwość) i mniejszych sondaży. W pobliżu bruku określonego jako obiekt 1/96 odkryto bardzo słabo zachowane resztki następnego bruku - obiekt 2/97. Na bruku i poniżej jego powierzchni natrafiono na liczne drobne fragmenty naczyń i dużą ilość polepy. Pod brukiem wystąpiły dwa wyraźne doły po słupach wkopanych na głębokość 0,5 m i podłużny, wąski zarys poświadczający istnienie jakiejś dodatkowej przypory. To, oraz fakt, że polepa leżała w luźnych grudkach, niepowiązanych z kamieniami bruku wydaje się wskazywać na pozostałości po obiekcie zadaszonym, posiadającym ściany uszczelnione gliną. Niestety, wymuszona szczupłość powierzchni sondaży i stopień zniszczenia obiektu (bezpośrednie sąsiedztwo współczesnych wkopów na śmieci i przecięcie przez nie bruku) nie pozwalają określić jego rozmiarów. Wydaje się, że obiekty 1/96 i 2/97 nie są częściami jakiegoś większego założenia ze względu na ich różną budowę i na fakt, że podczas badań ratowniczych w profilu południowo-zachodnim wykopu nie było kontynuacji obiektu I.

Warstwa kulturowa po osadzie sięgała na odległość około 90 m od drogi w kierunku rzeki i zanikała w odległości 50 m od dzisiejszego przebiegu jej koryta wraz z pojawieniem się jasnego, podtorfowego piasku, co nasuwa przypuszczenie, że granica osadnictwa pokrywała się z początkami występowania podmokłego gruntu nadrzecznego. Od tego punktu w stronę drogi warstwa po osadzie pojawiła się we wszystkich sondażach, jednak czym bliżej domów i części posesji intensywniej użytkowanych, tym gęściej rozmieszczone były współczesne wkopy i tym więcej było zakłóceń w jej układzie. Wydaje się, że pas ziemi najintensywniej wykorzystywanej w okresie wczesnego średniowiecza (największe nasycenie ceramiką) występuje tam, gdzie odkryto bruki kamienne, czyli na przestrzeni 50-70 m od dzisiejszej drogi.

Większość zabytków stanowi typowy dla osad, rozdrobniony materiał ceramiczny. W warstwie kulturowej i w wypełniskach obiektów przeważają fragmenty naczyń z okresu wczesnego średniowiecza datowane na XI-XII w. Płycej pojawia się ceramika nowożytna. W spągu próchnicy znaleziono monety z XVII w., boratynki z godłem polskim i litewskim. W warstwach powierzchniowych wystąpiła moneta Stanisława Augusta Poniatowskiego i grosz z okresu międzywojennego.

Wyniki badań opublikowano w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w 1997 roku”, s. 158-160.

DĘBLIN, st. 1, gm. Wietrzychowice, woj. tarnowskie, AZP 99-64/1

- grodzisko wczesnośredniowieczne
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 września do 6 października przez mgr. Andrzeja Szpunara (Muzeum Okręgowe w Tarnowie). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1 ara.

Wykonany został plan warstwowy fragmentu grodziska w strefie południowo-wschodniego na-

roznika grodu. Wytyczono wykop przecinający wschodni wał grodu. Eksplorowano część wschodnią, zewnętrzną. Zadokumentowano 16 warstw w obrębie wału oraz elementy konstrukcji, takie jak: skrzynie drewniane, palisada, rowek przypalisadowy.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Tarnowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach i Sprawozdaniach Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”.

Badania nie będą kontynuowane.

DESZKOWICE, st. 1, gm. Sułów, woj. zamojskie, AZP 88-86/1

- osada kultury malickiej, kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej i kultury amfor kulistych (neolit)
- osada kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej/pomorskiej i kręgu jastorfskiego z wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko szkieletowe z okresu wczesnego średniowiecza (najpewniej końcowe fazy)
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego

Ratownicze, przedinwestycyjne badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Edmunda Mitrusa (Pracownia Badań i Nadzorów Archeologicznych, ul. Grodzka 7, Lublin) z udziałem mgr. Grzegorza Mączki. Finansowane przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zamościu. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko odkryte w trakcie badań powierzchniowych położone jest na kulminacji na prawym, wschodnim brzegu doliny Wieprza. Badania w 1997 r. podjęto w związku z budową zbiornika wodnego na rzece Wieprz, w miejscowości Nielisz. Wykonano 50 odwiertów w osiach wschód-zachód i północ-południe, a następnie założono 8 wykopów.

Odsłonięto 4 obiekty i 9 pochówków szkieletowych. Jeden z obiektów można przyporządkować kulturze trzcinieckiej. Ponadto w obiektach, wtórnie w grobach oraz w warstwie kulturowej wystąpiła ceramika następujących kultur: malickiej, wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej, amfor kulistych, mierzanowickiej, łużyckiej, pomorskiej oraz kręgu jastorfskiego. Kości w grobach w znacznym stopniu uległy rozkładowi — żaden ze szkieletów nie był kompletny, a w dwóch grobach nie zachowały się one wcale. Groby miały orientację wschód-zachód, z głową na zachód. Nie znaleziono w nich wyposażenia. Na podstawie cech cmentarzyska oraz interpretacji danych historycznych możemy przypuszczać, iż pochodzi ono ze średniowiecza, najpewniej z końcowej fazy jego wczesnego okresu. Ślad osadnictwa późnośredniowiecznego to dwa fragmenty brzuśców naczyń.

Dokumentacja przechowywana jest w PSOZ w Zamościu, materiały w Muzeum Okręgowym w Zamościu.

DOBRYSZYCE, st. 19, gm. loco, woj. piotrkowskie, AZP 79-51/33

- ślady osadnictwa z epoki kamienia (neolit ?)
- osada(?) kultury pomorskiej (wczesna epoka żelaza)
- osada z wczesnego średniowiecza (XIII ? w.)
- ślady osadnictwa z okresu nowożytnego (XVIII-XIX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w ramach nadzoru archeologicznego na budowie rurociągu z rzeki Warty do elektrowni Bełchatów, przeprowadzone przez mgr. mgr. Mirosława Szukałę i Jacka Ziętkę. Finansowane przez Przedsiębiorstwo Elektrownia Bełchatów. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 500 m².

Odkryto 13 obiektów osadniczych o chronologii pradziejowej i średniowiecznej (datowanie na podstawie ceramiki). Funkcję obiektów można określić jedynie jako jamy gospodarcze o nieokreślonym przeznaczeniu. Znaleziono materiały ruchome to: ceramika, pojedyncze materiały krzemienne, polepa, nieliczne kości zwierzęce, pojedyncze skorodowane przedmioty żelazne lub małe konkretne rudy żelaza, fragment łańcuszka z brązu (ze średniowiecza ?).